Zeggenschap

Basisinformatie

Datum	15 november 2022
Gespreksleider	Marijn de Pagter
Tijd	19.30 – 21.00 uur
Zaal	Grote Trouwzaal, Stadhuis
Werkvorm	Gesprek tussen raadsleden en aanwezigen
Portefeuillehouder	Wethouder Eva Oosters
Beleidsveld	Participatie
Vervolg	24 november 2022 debat in de commissie VBF over participatie en zeggenschap Wilt u nog informatie delen met raadsleden, stuur dit naar raadsinformatiebijeenkomst@utrecht.nl
Links naar	Website gemeente en facebook

Sprekers / deelnemers / aanwezigen

- 2 deelnemers, Gemeente Peel en Maas
- Deelnemer, Berezina, buurtkamer in zelfbeheer
- Deelnemer, Zorgzusters Overvecht
- Deelnemer, Zwembad Krommerijn in zelfbeheer
- Deelnemer, Oost voor Elkaar (zorg/welzijn)
- Deelnemer, Sporthal Lunetten in zelfbeheer
- Deelnemer, Krachtwijken Overvecht, buurtruimte
- Deelnemer, SevenSenses, partner
- Deelnemer, DeJochies
- Deelnemer, Oost voor Elkaar
- Deelnemer, De Witte Wolf
- Deelnemer, Zorgcoöperatief Noordoost
- Deelnemer, Speeltuin De Zandloper
- Deelnemer, Gezondheidspact Utrecht
- Deelnemer, Sin zelfbeheer
- Deelnemer, De Speelboom, speeltuin in zelfbeheer
- Deelnemer, Twijnstraat
- 2 deelnemers, Wijkplatform Overvecht
- Deelnemer, Vrijwilligerstuin Pandhof Sinte Marie
- Deelnemer, Buurthuizen in zelfbeheer/Dwarsverband
- Deelnemer, Actiecomité Weerdsingel OZ
- Deelnemer, LSA Bewoners
- Deelnemer, Sportspeeltuin Abstede
- 11 deelnemers

Programma

- **Opening en welkom**
- **Voorbeelden uit eigen stad**

  Vragen van raadsleden aan de Utrechters, actief op zeggenschap in de stad:

  ✓ Op welke manier is jouw initiatief bezig met zeggenschap (bijv. in de zorg of welzijn of met een buurtruimte of speeltuin)?
  ✓ Wie bepaalt vooral wat er gebeurt, zijn jullie dat zelf of is dat de gemeente?
  ✓ Kom je verder en kun je groeien/ontwikkelen of loopt jouw initiatief (soms) vast?

Deze vragen worden beantwoord door deelnemers vanuit:

- Berezina, buurtkamer in zelfbeheer
- Zorgzusters Overvecht
- Zwembad Krommerijn in zelfbeheer
- Oost voor Elkaar (zorg/welzijn)
- Sporthal Lunetten in zelfbeheer
- Krachtwijken Overvecht, buurtruimte

- **Rondgang door gesprekleider**
  Mogelijkheid voor aanwezigen om kort een aanvulling te geven.

- **Presentatie Gemeente Peel en Maas**
  Verdiepen in 'de zelfsturing bij bewoners' in de gemeente Peel en Maas, waar vanaf 2005 gemeente/overheid en gemeenschap/bewoners succesvol samenwerken en samen de gemeente beheren. Daarbij hebben zij het eigenaarschap en de verantwoordelijkheid voor de publieke taak verdeeld tussen de gemeente(raad) en de gemeenschap (binnen kaders).

  Vragen aan de gemeente Peel & Maas:

✓ Hoe is zeggenschap en zelfsturing georganiseerd; wat zijn de leidende principes?
✓ Welke taken zijn eigendom van de gemeenschap en zijn zij degenen die bepalen wat er moet/gebeurt?
✓ Wat maakt dat in andere gemeenten dit voorbeeld van zelfsturing zo moeilijk (of bijna niet) van de grond komt?

- **Reflectie op presentatie Gemeente Peel en Maas**
  Reflectie (LSA Bewoners)

- **Reflectie**
  Gezamenlijk reflecteren op vragen als:

✓ Wat deze voorbeelden en ervaringen ons leren en
✓ hoe we (naast burgerparticipatie) het eigenaarschap van buurten en bij burgers (met overheidsparticipatie) in Utrecht beter kunnen organiseren.

Motivatie

Agendeerders
Gert Dijkstra (EenUtrecht), Berdien van der Wilt (D66), Rick van der Zweth (PvdA), Bina Chirino (CU) en Ruud Maas (Volt).

Participatie en zeggenschap zijn geen ambities, maar eigenschappen die onderdeel zouden moeten worden van het Utrechts DNA. Zodat we als stad de kennis en kunde van de Utrechters aan het begin gaan gebruiken en zij daadwerkelijk zeggenschap krijgen op die onderwerpen waar de burger aan zet is. En dat er duidelijkheid is waar die ruimte er minder of niet is vanwege wet- en regelgeving of de exclusieve taak van de overheid, dus dat de kaders van zeggenschap duidelijk zijn. Dit voorkomt verkeerde verwachtingen en teleurstelling en biedt burgerkracht ruimte op de juiste plek en het juiste moment.
In het coalitieakkoord wordt een uitnodiging gedaan aan iedereen die met goede ideeën komt om de participatie een zeggenschap te vergroten in Utrecht. Gelukkig hoeven wij als gemeente(raad) deze niet zelf te bedenken, die zijn er al genoeg. Daar willen we graag van leren.

Doel van deze RIB

Een beeld krijgen van hoe we in Utrecht naast het verbeteren van burgerparticipatie (in projecten van de gemeente) ook de kracht van meer zeggenschap bij de gemeenschap (met overheidsparticipatie) zouden kunnen benutten.

Bijdrage(n)

Deelnemer
Zeggenschap hebben over de wijze waarop je leeft is voor mensen een vorm van vrijheid waarmee je voorzichtig mee moet omgaan. Als eerste stel ik een kritische vraag naar de raad zelf , waarom dit onderwerp en waarom juist nu? In de afgelopen jaren hebben we gezien dat zeggenschap verschillende vormen kan aannemen. Zo heeft de stad verschillende vormen van participatie toegepast en zien we dat met de nieuwe omgevingswet dit eigenlijk versterkt zou moeten worden maar geen vorm krijgt. Hier sluipt het gevaar naar binnen zoals ik persoonlijk zelf heb ervaren en ook zie in diverse projecten binnen onze gemeente. Selectieve participatie noem ik dat. Of het nou onwelwillend is of bewust strategisch de burger is uiteindelijk de persoon die tol betaald voor slechte participatie en zeggenschap. Wil ik als burger wel eigenlijk zoveel zeggenschap en waarover wil ik zeggenschap? Stel deze vraag aan 1000 medeburgers en u zult zoveel verschillende antwoorden krijgen. zeggenschap hebben betekend erkenning , het gevoel hebben dat je recht hebt en dat je er bent. dat je iets betekend en waarde kan toevoegen voor jezelf en je omgeving. Het is dus meer werk niet minder werk voor de gemeente , en besef u daarmee dat het investeren is in de toekomst en geen kostenbesparing. U moet harder werken , het kost meer tijd en energie. en er zullen ook fouten worden gemaakt. Het meest belangrijk is bij zeggenschap is het creëren van een rechtvaardig en democratisch systeem. indien u mij, ons burgers

Wat ik nu vooral zie is dat er in deze stad teveel georganiseerd moet worden en dat daar waar initiatieven nodig zijn er onvoldoende steun en zeggenschap is. Zeggenschap betekend ook dat je soms als gemeenschap beslissingen kunt maken zonder dure vooronderzoeken of onderbouwingen. Zeggenschap wil ook zeggen dat ook buren , commissies of ieder die iets vind zijn stem kan laten horen en dat er wat mee bereikt word dat beslissingen op lagere niveau's kunnen worden gemaakt. Soms moet je dan ook mensen aansporen , doorvragen en aanzetten. zeggenschap is als een kind dat groeit . je moet het leren en dat gaat alleen met vallen en opstaan. Dus geef de burger en dan ook alle burgers in de stad om te vallen en opstaan. Zeggenschap betekend dan ook soms bestaande structuren afbreken en mensen die eerst geen zeggenschap hadden wel rechten geven omdat zij niet gewend waren of zijn om met dergelijke beslissingen om te gaan. Op deze manier kunnen alle wijken en buurten evenredig groeien.
Als gemeente moet je al taak hebben om te faciliteren en zorgen dat er ook cohesie is tussen deze wijken en buurten en geen eilanden creëren.
Ik eindig met de volgende woorden vanuit een gemeenschap die al decennia steven naar meer zeggenschap in hun buurt: - Ik wil er geen deel van uitmaken maar het belichamen –

Deelnemer, SevenSenses, partner Gezondheidspact Utrecht
LINK naar bijdrage op internet

Deelnemer
Beste raadsleden, Wanneer ik de inhoud lees van de bijeenkomst, dan krijg ik wel een gevoel van dat jullie als raad overnieuw beginnen, terwijl er als zoveel ligt aan voorstellen om bewoners/burgers van Utrecht meer zeggenschap toe te delen. Deze bijeenkomst beschouw ik daarom eerder als een scholingsavond voor nieuwe raadsleden. Dat kan, maar het stelt me wel teleur. Ik stuur jullie in ieder geval het document wat een gezamenlijke groep va burgers/ambtenaren en raadsleden uit de vorige periode juist voor de nieuwe raad

hebben opgesteld over Zeggenschap, ik zie dat nergens terug (document is i.v.m. AVG achter een slotje geplaatst en door raadsleden in te zien).

Deelnemer
Ik heb gemerkt dat "zeggenschap" van Utrechtse burgers in de loop van de tijd enorm is verminderd. Daarom probeer ik de bijeenkomt bij te wonen. Helaas is het voor mij nu nog niet zeker of het me lukt aanwezig te zijn.

Wijkplatform Overvecht
Praten over (nieuwe) vormen van zelfsturing, zeggenschap (bv burgerberaad) is mooi maar vooral mogelijk als je de bestaande basis/ vormen van bewonersparticipatie goed hebt geregeld. Terwijl het samen stad maken in Utrecht vooral op papier (goed?) is geregeld. Er groeit niets als je het geen water geeft!

Oost voor Elkaar
Van Speeltuin tot beweegtuin.

Deelnemer
Wel een reactie gegeven op onderwerp fietstraat Weerdsingel OZ en daar vooral mijn zorgen geuit over het participatieproces tussen gemeente en burgers. Goed dat jullie dit onderwerp apart gaan bespreken.

Wijkplatform Overvecht
Wij waarderen het zeer dat deze gemeenteraad een RIB houdt over participatie en zeggenschap met de motivering dat dit eigenschappen zijn die onderdeel moeten worden van het Utrechts DNA.
Wij waarderen het vooral omdat dit nu vanuit een positief perspectief is en wij vinden het zeer verfrissend en hoopgevend dat deze raad actief vragen aan bewoners van onze stad voorlegt in deze RIB.

Wij gaan in deze inbreng echter slechts summier in op de vragen die de raad graag beantwoord ziet, maar wij geven hier wel onze beleving van het participatiebeleid weer. Misschien niet altijd leuk om te horen, maar tegenspraak is de enige manier om tot samenspraak te komen.

Wij willen hierbij meegeven dat je de discussie over zeggenschap en participatie niet primair moet gaan zoeken in nieuwe instrumenten. Ons inziens moet eerst de basis voor participatie op orde gebracht.
Het verbaast ons dan ook dat er zo intensief over een Burgerberaad als nieuw inspraak instrument gesproken wordt. De ooit bloeiende wijkraden moesten hervormd worden, want alles moest anders, maar de wijkplatforms die ervoor in de plaats kwamen, krijgen nu amper meer aandacht.
Wij houden er een pleidooi voor om eerst te gaan investeren in het goed laten werken van Wijkplatforms, die drie jaar geleden met veel tamtam geïntroduceerd werden in de nota Samen Stad Maken.
Over de wijkplatform is 25 mei dit jaar een evaluatierapport verschenen.
Als voorzitter van Wijkplatform Overvecht kijk ik nog steeds reikhalzend uit naar wat er met deze evaluatie gaat gebeuren. Dat wordt op zijn vroegst 1e kwartaal volgend jaar bijna een jaar nadat het evaluatierapport verscheen. Hoezo prioriteit bij participatie?
Weet de gemeente wel wat ze wil met participatie?

Wees dan ook niet verbaasd dat de evaluatie uitwijst dat er slechts enkele wijkplatforms functioneren, er een aantal nog steeds in wording is en een aantal wijkplatforms nog helemaal niet van de grond gekomen zijn. Het is niet voor niets dat bij de recente bijeenkomst met de wethouder over het Burgerberaad het gebrek aan vertrouwen van bewoners in de gemeente zo vaak genoemd werd als bottleneck voor het kunnen en willen vechten voor participatie.

Drie jaar geleden zijn de wijkplatforms ingesteld maar er zijn nog steeds wijken waar geen wijkplatform is. Vraagt u zich af hoe dat kan?

Er is geen format voor wijkplatforms opgesteld, bewoners moeten het zelf uitzoeken. Dit heeft op zich voordelen, maar er staat slechts een minimaal budget zonder instrumenten tegenover.
Wijkraden hadden de wijkraadpleging om een gedegen inzicht te krijgen wat er in een wijk leeft. Een instrument waar veel wijkraden goed gebruik van maakten, maar dat is gesneuveld bij de instelling van de Wijkplatforms. Ik was zelf voorzitter van de Wijkraad Overvecht en wij hebben hele mooie en succesvolle wijkraadplegingen gehouden naar aanleiding waarvan adviezen uitgebracht zijn aan BenW.
Zo kreeg naar aanleiding van twee wijkraadplegingen over gezondheid en gezondheidszorg het gezondheidsbeleid nieuwe impulsen.
De wijkraadpleging over onderwijs bracht het nieuwe inzicht dat elk jaar meer kinderen buiten de wijk naar school gaan. Er is meer inzicht in de redenen daarvoor gekomen. Deze cijfers worden nog steeds gevolgd.
Van het advies naar aanleiding van de wijkraadpleging wonen kwamen veel delen van het advies in het coalitieakkoord van 2018 terecht .
De wijkraadpleging over verkeersveiligheid leverde maatregelen op om communicatie over verkeersgedrag te verbeteren en om noodzaak van gedragsverandering een thema te maken van overleg in de reguliere gremia en hiervoor concrete maatregelen in te voeren. Ook werden er verbeteringen aan dreven en herinrichting van o.a. de Moldaudreef en de Muylenborchdreef aangebracht.
In de wijkraadplegingen kwamen ook de bewoners aan bod die door de gemeente niet of nauwelijks bereikt worden.

Ik wil er een pleidooi voor houden om participatie middels wijkplatforms meer aandacht en faciliteiten te geven, zodat bewoners beter ondersteund worden om een wijkplatform echt tot bloei te laten komen. Er groeit niets als je het geen water geeft!
- Geef ze het middel Wijkraadpleging terug.
- Ondersteun bewonersgroepen actief om een wijkplatform in te richten. Geef ze de mogelijkheid om met coaching, door een onafhankelijk deskundige naar doelen, werkwijzen en dergelijke te gaan en kunnen gaan zoeken.
- Ga consequent alle bijeenkomsten waar je bewoners bij wilt hebben in de avond organiseren, zodat de leden die een baan hebben, er bij kunnen zijn.
- Organiseer vacatiegeld voor de leden die een fulltime baan hebben en van hun werk vrij moeten nemen om bijeenkomsten en vergaderingen bij te wonen, die wel overdag moeten plaatsvinden.
- Voor wijkplatformwerk zijn kennis en vaardigheden nodig. Geef de leden de kans om cursussen en trainingen te volgen, wil de gemeente serieus in gesprek met mensen met actuele en relevante kennis en vaardigheden en niet afhankelijk zijn van “pensionado’s” en “beroepsvrijwilligers”.
- Geef de wijkplatforms een organisatiebudget waarvan ze in een representatieve zaal met goede faciliteiten de bewoners kunnen ontvangen voor de wijkdialogen. Als ik naar bijeenkomsten bij de gemeente ga wordt ik ook altijd ontvangen in een mooie ruimte met bijpassende consumpties. Vijf wijkdialogen per jaar organiseren met een goed programma , goede faciliteiten en verslaglegging kan echt niet voor € 5.000,- en slurpt nu al dit gehele budget op.
- Geef de platforms een budget waaruit leden ook een vergoeding voor de door hen gemaakte kosten kunnen krijgen. Printer-, reis- en telefoonkosten is wel het minimale maar wordt nu uit eigen zak betaald.
- Participatie- en inspraakverordening Utrecht, Format Participatieplan, De Utrechtse Participatieleidraad: op papier is er genoeg. Veel belangrijker is: Luister naar de bewoners en neem hun ideeën mee. En koppel dan duidelijk en rechtstreeks terug aan iedereen die meegedaan heeft, wat ermee gedaan is en hoe die in het uiteindelijk resultaat terug te zien zijn. Dan neem je bewoners mee voor hun Stad.
- Begin niet eerst met de begrenzingen en wat er niet kan. Begin met wat er wél kan. De meeste bewoners zijn geen querulanten, ze willen graag meedoen en meepraten. Stimuleer dat.

De verdieping “zelfsturing bij bewoners” in de gemeente Peel en Maas vinden wij erg interessant. Maar als we het over Peel en Maas gaan hebben, over een gemeente die qua demografie te vergelijken is met Tuindorp, Tuinwijk en de Binnenstad, is de stap naar Overvecht wel enorm. Zeker als je niet vooreerst grote aandacht gaat geven aan de participatie binnen Overvecht.
Laat daarom type 3 (participatie) grondig voet krijgen in de Utrechtse aarde om daarna type 2 (zelfsturing met

ondersteuning van de gemeente) serieus te kunnen gaan planten.